

Chantal Sicile-Kira

TULBURAREA DE SPECTRU AUTIST

GHIDUL COMPLET
PENTRU ÎNȚELEGEREA AUTISMULUI

Cuvânt înainte:
TEMPLE GRANDIN

Traducere din limba engleză:
ANDREEA BIANCA BARBU

EDITURA HERALD
București

CUPRINS

Cuprins	13
Mulțumiri	17
Cuvânt înainte	19
Prefață	23
Despre această carte	29
1. Miturile și istoria tulburării de spectru autist	31
Miturile legate de tulburarea de spectru autist	32
Istoria și viitorul TSA	40
Viitorul	49
2. Ce este tulburarea de spectru autist și cum ne dăm seama dacă o persoană suferă de TSA?	53
Caracteristicile comportamentale ale TSA	61
Criterii de diagnostic	64
3. Care sunt cauzele tulburării de spectru autist și de ce se comportă oamenii care suferă de TSA în felul în care o fac?	73
Este o epidemie	74
Ce cauzează tulburarea de spectru autist?	79
Vaccinările și autismul: există vreo legătură?	89
De ce oamenii cu TSA se comportă în modul în care o fac	94
4. Adulți diagnosticați recent și părinți ai copiilor cu autism după diagnostic	102
Nu ești singur	103
Capătă putere: caută să cunoști!	104
Pentru părinți: gestionarea propriilor emoții	113
Pentru adulții cu TSA: diagnosticul obținut mai târziu în viață	128
Adună-ți resursele pentru a obține sprijin, servicii și fonduri	129

5. Tratamente, terapii și intervenții	142
Cum să știi ce va ajuta sau nu	144
Tratamente, terapii și intervenții	152
Abordări cu privire la nutriție și dietă	155
Suplimente cu vitamine și minerale	162
Alte tratamente medicale și nutriționale	163
Tratamentele medicamentoase convenționale	165
Abordarea dificultăților de procesare senzorială	166
Orientările axate pe învățare intensivă	175
Vorbirea și comunicarea	180
Relațiile sociale	186
Alte terapii	192
6. Viața de familie	200
Tulburarea de spectru autist și familia	201
Viața de familie cu copii cu TSA	203
Cum să continui activitățile de familie care îți fac plăcere	208
Gestionarea reuniunilor sociale și de familie	213
Credința, religiile și spiritualitatea	215
Călătoriile și vacanțele în familie	216
Abordarea unor probleme care gravitează în jurul vieții casnice	220
Probleme ale adolescenței în TSA	223
Fetele cu autism	238
Frații	239
Bunicii	243
Căsnicia alături de un partener cu sindrom Asperger	245
Cum să îi oferi copilului tău lucrurile de care are nevoie atunci când nu vei mai fi	251
7. Învățământul	256
Câteva informații adevărate despre sistemul de învățământ special	258
Cum să îi procuri copilului tău serviciile educaționale de care are nevoie	269
Profesorii: Educarea copilului sau adolescentului cu TSA	310
8. Viața în comunitate	340
Crearea de legături în comunitate	344
Tutori, bone și înlocuitori	355
Ce ar trebui să știe publicul general despre TSA	372
Spațiile publice și dificultățile de procesare senzorială	375

9. Adulți cu tulburări de spectru autist care trăiesc și lucrează	389
Realitatea vieții pentru un adult cu TSA	390
Angajarea și cariera	404
Studii postliceale	411
Strategii utile pentru muncă, facultate și viața de zi cu zi	421
Cum să ai o viață socială și relații strânse	426
Sfaturi pentru toți cei care cunosc o persoană cu TSA	428
Comentarii finale	431
Resurse	435
Organizații naționale specifice TSA	435
Alte organizații nonprofit asociate - nespecifice autismului	439
Agenții guvernamentale	440
Cărți	440
Alte resurse din mass-media	453
Alte resurse online	454
Resurse pentru România	455

CUVÂNT ÎNAINTE

Spectrul autist/Asperger este foarte cuprinzător și poate fi regăsit atât la un om de știință eminent, cât și la o persoană care nu dezvoltă limbaj oral, având o dizabilitate severă. Există multe caracteristici identice de-a lungul continuumului. Două dintre cele mai importante sunt problemele întâmpinate în situații sociale și sensibilitatea senzorială. Deseori, problemele senzoriale sunt trecute cu vederea. Când eram mică, soneria școlii era pentru mine ca freza unui dentist care atingea un nerv. Simțeam că mă doare.

Inițial, Chantal Sicile-Kira m-a contactat pentru a discuta despre problemele de procesare senzorială. Mi-a spus că lucrează la un ghid de referință generală pentru tulburările de spectru autist, ceea ce a condus la o serie de conversații telefonice și faxuri. Într-un final, ne-am întâlnit la o conferință pe tema autismului în San Diego, unde am fost invitată să vorbesc, iar Chantal mi-a înmănat atunci manuscrisul ei și m-a rugat să îl citesc și să îi spun părerea mea.

Am citit cartea în timpul călătoriei cu avionul spre casă și am sunat-o pe Chantal din două aeroporturi diferite pentru a-i spune cât de impresionată sunt de rigurozitatea manuscrisului ei, precum și de abilitatea ei de a prelua informații complexe și de a le simplifica, permițând astfel oricui să le înțeleagă. Această carte oferă publicului general, profesioniștilor și părinților, o mai bună înțelegere a spectrului autist/Asperger și, de asemenea, furnizează liste de resurse folositoare pentru persoanele cu TSA și pentru cei care lucrează sau au grijă de ele.

Aș dori să le dau un sfat tuturor persoanelor care lucrează cu copii sau adulți cu TSA: dezvoltăți talente care pot fi transformate în abilități de muncă sau hobby-uri. Interacțiunea socială se va dezvolta prin intermediul unui interes pe care îl au în comun cu alți oameni. De cele mai multe ori, profesorii din domeniul psihopedagogiei speciale pun prea mult accent pe deficite și nu îndeajuns pe consolidarea unor zone de puncte forte. Fiind un gânditor vizual, aveam talent la desen, iar abilitățile mele vizuale și de desen au constituit baza carierei mele de designer de utilaje pentru industria zootehnică.

Abilitățile au tendința de a fi inegale: un individ poate fi bun la un lucru și nu la un altul. Eu eram bună la desen și la a construi diferite lucruri, dar algebra era incomprehensibilă, deoarece nu o puteam vizualiza. Mințile oamenilor cu TSA sunt de obicei specializate. Am observat că există trei tipuri diferite de minți specializate: mintea gândirii vizuale, mintea muzicii și a matematicii și mintea numerelor – care nu se pot vizualiza – și a traducătorului de limbi. Profesorii și părinții ar trebui să se concentreze asupra folosirii acestor puncte forte.

Indivizii cu autism ajung să fie deseori fixați pe un singur lucru, precum trenuri sau avioane. Folosiți acea motivație puternică a fixației pentru a încuraja activitățile. Dacă unui copil îi plac trenurile, utilizați trenuri în probleme matematice, citiți-i o carte despre trenuri pentru a-l învăța alfabetul sau inventați un joc în care să fie implicate trenuri, pentru a se putea juca cu alți copii. Un profesor bun preia acea fixație și o extinde. Mulți oameni de știință importanți și-au urmărit o pasiune din copilărie.

Spectrul autist/Asperger reprezintă un continuum de la normal la anormal. În cartea mea, *Thinking in Pictures*¹, am făcut profilul unor foști oameni de știință, precum Einstein, care prezentau trăsături de autism în copilărie. Cercetătorul britanic

---

¹ *Gândind în imagini.* (N. tr.)

Simon Baron-Cohen a scris, de asemenea, despre apariția trăsăturilor autiste la oameni de știință și fizicieni. Când devine „șoarecele de calculator” o persoană cu sindromul Asperger? Nu există o linie clară de diferențiere, ca între alb și negru.

Indivizii care rămân nonverbalii vor avea adeseori un domeniu în care vor excela. Mulți dintre ei au o memorie fantastică. Pot fi foarte buni la slujbe precum rearanjarea cărților într-o bibliotecă sau la realizarea inventarului de produse al unui magazin. Ar fi pricepuți la o sarcină pe care mulți ar considera-o plictisitoare. Dezvoltați-le acestea abilități, pentru a putea fi folositori.

Persoanele cu TSA care duc în prezent o viață împlinită au beneficiat, de cele mai multe ori, de patru avantaje importante la începutul vieții lor: educație și tratament din timp; medicație sau un alt tip de tratament pentru anxietate severă, depresie sau sensibilitate senzorială; dezvoltarea talentelor; și mentori și profesori care să îi ajute.

Ceea ce îmi place cu adevărat la cartea lui Chantal sunt multiplele referințe la și citate ale unor persoane cu TSA. Aceste informații din experiențe personale vor oferi atât părinților, cât și profesioniștilor o înțelegere atât de necesară a modului în care persoanele autiste percep lumea.

Temple Grandin, doctor, autoare a cărții *Thinking in Pictures*, conferențiar în domeniul științei animalelor în cadrul Universității de Stat Colorado, fondator și președinte al Grandin Livestock Handling Systems Inc.

PREFAȚĂ

Mama mea m-a salvat de la o viață de deznădejde.

Atitudinea ei reprezintă cheia realizărilor mele.

Ea m-a făcut să simt că pot fi un om de succes, indiferent de provocări.

REMY SICILE-KIRA

De la publicarea acestei cărți pentru prima dată, în 2004, și până în prezent, s-au schimbat multe în lumea autismului, precum și în ceea ce îl privește pe fiul nostru, Jeremy. Când Jeremy a fost diagnosticat în urmă cu peste 20 de ani, ni s-a spus că, dacă suntem norocoși, vom găsi o instituție potrivită pentru el. Nu cred că diagnosticianul se referea la Națiunile Unite, dar acolo a ajuns Jeremy – primul Reprezentant al Tinerilor în cadrul Națiunilor Unite pentru Institutul de Cercetare a Autismului, la vârsta de 23 de ani. De asemenea, a absolvit liceul local la vârsta de 21 de ani, cu o diplomă de absolvire și media 9, în ciuda faptului că a fost nevoit să scrie pentru a comunica. A susținut o probă și a ținut un discurs în deschidere, utilizând o tehnologie de redare a vocii, care încă îi inspiră pe mulți pe YouTube (mai multe despre Jeremy mai târziu).

Însă realizările lui Jeremy nu au avut loc peste noapte. A fost nevoie de găsirea specialiștilor potriviți pentru a-l ajuta; de rezolvarea dificultăților medicale; de susținerea lui și de negocierea în favoarea lui, pentru a ne asigura că are parte de o educație adecvată; de lucrul în echipă cu cei mai buni profesori pe

care i-am putut găsi și, în cele din urmă, de creșterea și educarea lui cu atitudinea că este inteligent și că, într-o zi, vom fi capabili să comunicăm. Nu a fost ușor. Dar am depus toate eforturile necesare pentru a găsi resursele care l-ar putea ajuta.

Această ediție revizuită a primei mele cărți vă va ghida în a găsi curajul și resursele de care aveți nevoie pentru a lua cele mai bune decizii posibile cu privire la tratarea, educarea și creșterea copilului dumneavoastră. Fiecare copil este diferit – ceea ce îl ajută pe un copil cu autism poate fi ineficient pentru altul. Cu toate că în prezent există mult mai multe informații decât atunci când Jeremy era bebeluș, încă este nevoie ca părinții să devină experți în ceea ce îi privește pe copiii lor și ceea ce i-ar putea ajuta. Această nouă ediție a fost complet revizuită cu cele mai recente informații și cele mai bune site-uri pe care să le consultați, pe măsură ce se fac noi descoperiri.

Cu toate că Jeremy este inspirația mea în tot ceea ce scriu sau predau în prezent, prima mea experiență cu autismul a fost în timpul anilor de facultate. Dat fiind faptul că aveam nevoie de o slujbă cu normă întreagă pentru a mă putea susține financiar pe timpul colegiului, am aplicat pentru un post la Spitalul de Stat Fairview pentru Persoanele cu Dizabilități de Dezvoltare din Orange County, California, și am fost angajată să îi învăț pe adolescenți autoajutorare și abilități sociale, în pregătirea lor pentru viața în comunitate. Acesta a fost primul meu contact cu intriganta lume a autismului și cu niște oameni neobișnuit de minunați (inclusiv angajații). Am lucrat apoi pentru scurt timp ca manager de caz în cadrul Centrului Regional Orange County pentru Persoanele cu Dizabilități de Dezvoltare, furnizând informații și resurse familiilor și copiilor acestora.

Nici nu bănuiam că inițierea mea profesională și prima experiență practică îmi vor fi folositoare, până când nu l-am născut pe fiul meu, Jeremy, 12 ani mai târziu, în Franța, fiu care a fost până la

urmă diagnosticat cu autism. Singurul tratament de urmat acolo, la acea vreme, era psihanaliza. Am fost puternic criticată pentru utilizarea tehnicilor comportamentale în încercarea de a-mi educa fiul de 4 ani. Într-un final, ne-am mutat în Anglia, înainte de a ne îndrepta către California, unde, în prezent, Jeremy este clientul acelorași agenții cu care eu obișnuiam să interacționez la nivel profesional.

Mi-ar fi fost de folos o carte ca aceasta cu ani în urmă, când încercam să învăț orice puteam pentru a-mi ajuta clienții și apoi din nou după ce l-am născut pe fiul meu. Având în vedere că am petrecut zeci de mii de ore învățând despre tulburarea de spectru autist (TSA), despre cum să navighez prin diferite sisteme din diferite locuri și despre cum să creez ceea ce fiul meu avea nevoie, mi s-a părut o pierdere să păstrez tot ceea ce am studiat numai în beneficiul familiei mele. De aceea am scris ediția originală a acestei cărți, care a câștigat premiul Premiul Literar Extraordinar din partea *Autism Society of America*¹ și Premiul San Diego pentru Carte. Din acel moment, am continuat cu scrierea a încă cinci cărți și cu discursuri în întreaga lume, pentru a le oferi părinților și profesorilor informațiile practice de care aveau nevoie. Peste tot unde am fost, am învățat de la alți părinți și profesori, precum și de la cei cu TSA, care și-au împărtășit experiențele. Recent, am creat autismcollege.com, pentru ca cei care nu pot ajunge la conferințe să aibă totuși acces online la instruirea și informațiile mele practice.

Profesorii și ceilalți profesioniști vor găsi informații valoroase, care îi vor ajuta în lucrul cu studenții sau clienții lor. Această carte este scrisă într-un limbaj simplu, cu sfaturi practice, pentru a-l îndruma pe cititor în direcția potrivită, unde să găsească mai multe informații dacă are nevoie.

---

¹ *Societatea Americană a Autismului*. (N. tr.)

.....

Adulții care au fost diagnosticați recent vor găsi informații utile în diferite capitole. Sper ca această carte să le ofere câteva sfaturi și să îi sprijine.

Oamenii care întâlnesc la locul de muncă persoane care suferă de TSA pot citi capitolele care ei cred că le vor fi de folos cel mai mult. În Capitolul 8 am inclus o secțiune utilă publicului general care se poate întâlni ocazional cu persoane ce suferă de autism: bone, lideri recreaționali, operatori ai serviciilor de urgență, gestionari de magazin, lideri de cercetași, șoferi de autobuz... în principiu, oricine lucrează cu publicul. Cu o cotă de diagnostic estimată în SUA de 1 la 50 de elevi, fiecare persoană cunoaște pe cineva a cărui viață este afectată de autism, iar clienții, consumatorii și colegii dumneavoastră de serviciu sunt unii dintre aceștia.

Să revenim la Jeremy – astăzi, el are 25 de ani. După absolvire, a participat la câteva cursuri în cadrul colegiului comunitar și a fost coautor al cărții *A full life with Autism: From Learning to Forming Relationships to Achieving Independence*¹ (Macmillan, 2012). A devenit un Lider al Tinerilor pentru Inițiativa Autistă Globală din cadrul *Autism Research Institute*². În ultimul an, Jeremy a început să creeze tablouri abstracte minunate. În 2010, eu și terapeutii lui Jeremy am observat faptul că are sinestezie: vede literele și cuvintele în culori și percepe și simte emoțiile în diferite culori. În 2012, Jeremy a început să scrie și să își descrie visurile și să își exprime dorința de a învăța să picteze. Recent, a creat *Jeremy's Vision*³, pentru a îngloba munca lui: scris, pictură, consultantă și propagandă. Pe măsură ce copiii noștri cresc, este important să găsim acele puncte forte și zone de interes, pentru a-i ajuta să

---

¹ *O viață completă cu autism: de la învățare la formarea relațiilor pentru obținerea independenței.* (N. tr.)

² *Institutul pentru Cercetarea Autismului.* (N. tr.)

³ *Viziunea lui Jeremy.* (N. tr.)

.....

se bucure de viață, și mentori care să îi ajute să își dezvolte acele puncte forte. Povestea lui Jeremy este un exemplu despre cum oamenii cu TSA pot să învețe și să descopere noi interese în mod continuu – la fel ca neurotipicii¹. Este important să li se acorde oportunitatea de o face.

Însă, în ciuda tuturor realizărilor sale, viața nu a fost simplă pentru Jeremy. Încă are nevoie de sprijin permanent. Se confruntă cu multe provocări senzoriale și motorii. Face eforturi pentru a se susține singur cu ajutorul serviciilor de asistență. Își dorește să fi avut mai mulți prieteni. Dar, în general, viața sa e bună – comunică prin scris și învață să fie din ce în ce mai interdependent – precum și independent. Iar în prezent are pictura, care îi deschide noi uși.

Părinți, această carte a fost scrisă pentru a vă scuti de pierderea a nenumărate ore din timpul vostru prețios și de angoase. Aveți destule de făcut! Sper că această carte vă va inspira, informa și motiva. Cunoașterea înseamnă putere, așa că utilizați acest ghid pentru a căpăta putere. Țineți minte că nu sunteți singuri! Comunitatea autismului este aici pentru a vă ajuta.

---

¹ Este un neologism frecvent folosit în comunitatea formată în jurul persoanelor cu TSA, provenind din englezescul *neurotypical* (sau *neurologically typical* – tipic din punct de vedere neurologic), pentru a desemna persoanele cu un profil neurologic considerat normal sau tipic (în afara spectrului autist). (N. red.)

MITURILE ȘI ISTORIA TULBURĂRII DE SPECTRU AUTIST

Dincolo de lumea lui ce și de ce,
Dincolo de motive și de concret,
Sălășluiește „abstractul” cu o glorie îmbogățită
Undeva în adâncurile imaginației!

TITO RAJARSHI MUKHOPADHYAY,
The Mind Tree

În urmă cu 21 de ani, ne aflam în cabinetul medicului de familie dintr-un sătuc din Anglia în care abia ne mutaserăm. Încercam să îi explic recepționerei de ce fiul meu, în vârsta de 3 ani, se plimba obsesiv de jur împrejur prin sala de așteptare, atingând fiecare scaun pe lângă care trecea, indiferent că era liber sau ocupat, evident deranjându-i pe ceilalți pacienți care stăteau pe acele scaune. Așteptaserăm aproape o oră ca să intrăm la doctor. „Fiul meu este autist. Nu mai poate aștepta”, am spus. Iar recepționera a răspuns: „Dacă este artist, puneți-l să deseneze. Luați aceste creioane colorate ca să îl țineți ocupat”. În timp ce se îndepărta, mormăia în șoaptă ceva despre cât de prost-crescuți sunt unii copii și cât de nerăbdători sunt părinții.

MITURI LEGATE DE TULBURAREA DE SPECTRU AUTIST

Din păcate, acest tip de neînțelegere încă se întâlnește în unele locuri. Totuși, pe măsură ce numărul de persoane diagnosticate ia amploare, ajungând până la proporții epidemice, cei mai mulți oameni din ziua de astăzi au întâlnit la un moment dat o tulburare de spectru autist (TSA). Însă tulburarea de spectru autist este misterioasă și are atribute care pot fi ciudate, inexplicabile sau care pot trezi admirația, iar lumea mustește de mituri cu privire la autism. Iată câteva dintre ele.

Mitul #1: Mitul Rain Man - Toți cei care au TSA sunt savanți autiști

În filmul *Rain Man*, Dustin Hoffman joacă rolul lui Raymond, un tânăr cu autism. Acesta pleacă într-o călătorie cu fratele său, jucat de Tom Cruise. Raymond are un talent incredibil la lucrul cu numere. Fratele său descoperă acest lucru și îl duce în Las Vegas pentru ca Raymond să parieze și să câștige niște bani. Este adevărat că unii indivizi cu autism au abilități speciale într-un anumit domeniu. De exemplu, Stephen Wiltshire poate desena și picta reprezentări exacte și detaliate ale orașelor, după ce vede orașul într-un singur zbor de 20 de minute cu elicopterul.

Cu siguranță există indivizi cu TSA care au talente extraordinare. De fapt, mulți pot avea talente încă neexploatate din cauza obstacolelor pe care le întâmpină în comunicare și în relațiile sociale sau atunci când sunt suprasolicitați din punct de vedere senzorial. De multe ori, ceea ce noi considerăm a fi obsesie ne indică, de fapt, un talent care zace nedescoperit și care ar putea fi dezvoltat. De obicei, persoanele cu autism au

un profil inconsistent prin care excelează sau se descurcă bine într-un anumit domeniu și au performanțe scăzute în altele. De exemplu, în urmă cu câțiva ani am lucrat cu un tânăr care era înzestrat cu o capacitate extraordinară de memorare și era topit după sporturi. În prima mea zi de lucru la spitalul de stat Fairview, a venit la mine și mi-a spus: „Am fost cândva crainic de știri sportive. Poți să îmi pui orice întrebare despre sport și te voi pune la curent”. Memorase toate statisticile pertinente pentru toate campionatele mondiale din ultimele două decenii. Am vorbit despre sport și mi s-a părut puțin ciudat. Preț de câteva minute, am avut impresia că este un alt angajat și mă gândeam ce persoană dedicată trebuie să fie dacă a demisionat din media pentru a se alătura personalului din acest spital. Apoi m-am uitat pe lista mea și mi-am dat seama că era unul dintre cursanții mei care veniseră să deprindă abilități pentru un trai funcțional. Avea, cu siguranță, un talent la statisticile sportive, dar încă nu învățase să se îmbrace singur sau să își lege șireturile. Tocmai această discrepanță în nivelul de abilitate poate face ca viața să fie dificilă pentru cei cu TSA. Cu toate acestea, punctele tari ale unei persoane pot fi folosite ca resurse încă din copilărie, pentru a o ajuta să deprindă abilități practice pentru viață și să identifice posibile oportunități de angajare, pe măsură ce înaintează în vârstă.

Mitul #2: Persoanele cu TSA sunt genii

Într-adevăr, unele persoane cu TSA sunt genii, dar nu toate. Se pare că Thomas Jefferson prezenta caracteristici de sindrom Asperger, satisfăcând criteriile de diagnostic moderne. Și alți oameni, precum Beethoven, Isaac Newton și Einstein, au fost menționați în categoria persoanelor faimoase care ar fi putut fi diagnosticate cu tulburare de spectru autist. Cu toate acestea,

.....

pentru fiecare geniu cu TSA există multe alte persoane diagnosticate care par să fie simpli muritori, ca și noi. Ceea ce este important este să dăm ocazia tuturor indivizilor să își descopere talentele ascunse sau măcar să își atingă potențialul, oricare ar fi acesta.

Mitul #3: Persoanele care nu vorbesc, nu sunt inteligente

În primul rând, este dificil să stabilești nivelul cognitiv al persoanelor cu TSA din cauza specificului tulburării. Unele dintre simțurile lor, sau chiar toate, sunt de o sută de ori mai sensibile decât ale celorlalți și, drept urmare, procesează mediul diferit față de neurotipici (adică indivizi considerați „normali”). În al doilea rând, este din ce în ce mai recunoscut faptul că multe persoane cu autism au probleme cu „outputul”; cu alte cuvinte, ei pot auzi și înțelege ce li se spune („inputul”), dar nu pot răspunde verbal. În momentul în care li se furnizează modalități alternative de comunicare, viața multora se poate schimba complet.

Oamenii care nu pot vorbi, dar care au învățat să scrie sau să tehnoredacteze independent, exprimă dificultățile pe care le întâmpină în controlul planificării motorii – adică, în a trimite semnale către mușchi – destul de asemănător cu oamenii care au suferit atacuri cerebrale. În cartea sa, *The Mind Tree*, Tito Rajarshi Mukhopadhyay explica: „Știam, desigur, din cunoștințele mele de biologie, că aveam mușchi voluntari și involuntari. Știam, de asemenea, că mâinile și picioarele mele erau alcătuite din mușchi voluntari. Dar am experimentat cu mine însumi, ordonând mâinii mele să ridice un creion și nu puteam. Îmi amintesc pe când, demult, le comandam buzelor mele să se miște și nu reușeam”.

În ultimul rând, dacă pornești de la percepția că cineva nu este inteligent (considerat retardat mintal), așteptările în ceea

ce îl privește pe acel individ nu vor fi foarte mari și nu va avea niciodată oportunitatea să ajungă pe cât de departe poate să o facă. Este mai bine să speri că este un geniu și să fii dezamăgit, decât să nu îi acorzi persoanei prezumția de nevinovăție. Presupuneți întotdeauna competența.

Mitul #4: Oricine are un simptom de TSA are TSA

Dacă o persoană are una sau mai multe caracteristici de TSA, nu înseamnă neapărat că are TSA. Așa cum se explică în Capitolul 2, numărul și severitatea acestor deficite din zona comunicării și interacțiunii sociale, precum și tiparele repetitive restrânse întâlnite în comportamente, interese sau activități sunt cele care ne îngrijorează. Din acest motiv, este important să consultați un profesionist în servicii medicale care să fie familiarizat cu diagnosticarea TSA.

Mitul #5: Toți indivizii cu autism trebuie să fie vindecați și să devină neurotipici

Mulți oameni care poartă eticheta „autismului” (sau „sindromului Asperger”) sunt geniali, funcționali și, cu siguranță, nu au nevoie de ajutorul nostru. De fapt, mulți dintre aceștia sunt cei responsabili de invenții care aduc îmbunătățiri în viața tuturor sau de creații artistice care fac din lumea în care trăim un loc mult mai plăcut. În acest caz, neurodiversitatea este la înălțime. Această carte nu își propune să încerce să îi schimbe pe acei indivizi sau să îi facă mai neurotipici. Această carte intenționează să îi ajute pe cei care suferă mental, fizic sau emoțional din cauza autismului lor sau a modului în care sunt tratați din cauza autismului lor.

DE CUGETAT .....**Chiar și oamenii cu autism se pot schimba**

De-a lungul anilor, am citit suficient încât să știu că încă există mulți părinți și profesioniști care sunt convinși că „lupul își schimbă părul, dar autistul, ba”. Acest proverb a însemnat o viață tristă și regretabilă pentru mulți copii diagnosticați, așa cum am fost și eu la începutul vieții, cu autism. Pentru acești oameni, este de neconceput faptul că multe dintre caracteristicile autismului pot fi modificate și controlate. Cu toate acestea, cred cu tărie că sunt dovada vie că se poate.

Temple Grandin și Margaret M. Scariano, *Emergence: Labeled Autistic*

.....

Mitul #6: Indivizii cu autism, care suferă și au nevoie de ajutor, nu pot obține îmbunătățiri majore

În ultimul deceniu, s-au obținut progrese colosale în domeniul TSA. Indiscutabil, nu există încă pastila minune care să îi „vindece” pe toți și nu acesta ar trebui să fie scopul pentru toți cei cu TSA. Însă sunt cazuri de copii diagnosticați în mod clar cu TSA și care acum sunt considerați neurotipici sau lipsiți de simptome de către specialiști, datorită terapiilor, tratamentelor și intervențiilor alimentare de care au beneficiat. Unele dintre aceste cazuri au fost documentate în cărți, bloguri și videoclipuri pe internet.